

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PARLAMENTNÝ INŠTITÚT
Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania

INFORMAČNÝ MATERIÁL

č. 01/2017

PODNIKANIE PRÍSLUŠNÍKOV OZBROJENÝCH ZBOROV A TAJNÝCH SLUŽIEB

Vypracoval: JUDr. Peter Vodráška, Odbor Parlamentný inštitút K NR SR

Supervízor: RNDr. Katarína Kubišová, vedúca Oddelenia parlamentného výskumu a vzdelávania

Schválil: JUDr. Milan Hodás, PhD., riaditeľ Odboru Parlamentný inštitút K NR SR

Február 2017

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady SR a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne, alebo odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Parlamentného inštitútu a autora.

Anotácia

Predkladaný materiál „Podnikanie príslušníkov ozbrojených zborov a tajných služieb“ analyzuje ustanovenia právnych poriadkov vybraných európskych krajín za účelom zistenia možností podnikania príslušníkov ozbrojených zborov, ozbrojených síl, hasičského a záchranného zboru v týchto krajinách popri výkone primárnej štátnej služby.

Materiál sa opiera o kvalifikované odpovede krajín získané prostredníctvom Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu.

Cieľom materiálu je poukázať na funkčné modely podnikania týchto príslušníkov v európskych krajinách. Materiál zároveň poukazuje na možnosť príslušníkov vykonávať popri výkone povinností v hlavnej štátnej službe aj doplnkové zárobkové aktivity (sekundárne zamestnanie).

Kľúčové slová

príslušník ozbrojených síl, príslušník ozbrojeného zboru, príslušník hasičského a záchranného zboru, podnikateľské aktivity, sekundárne zamestnanie príslušníkov, iná zárobková činnosť, obmedzenie výkonu podnikateľských aktivít

Obsah

1. Úvod.....	5
1.1 Výsledky analýzy.....	5
2. Prehľad vo vybraných krajinách	7
Česká republika.....	7
Estónska republika	7
Fínska republika.....	9
Francúzska republika	9
Helénska republika.....	11
Holandské kráľovstvo	11
Chorvátska republika	12
Litovská republika	13
Maďarská republika	13
Nemecká spolková republika	14
Poľská republika	15
Portugalská republika.....	17
Rakúska republika.....	18
Rumunsko	19
Slovinská republika.....	19
Španielske kráľovstvo.....	20
Švédske kráľovstvo.....	21
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.....	21
3. Záver	22

1. Úvod

Právny poriadok Slovenskej republiky zaručuje každému v zmysle čl. 35 Ústavy SR právo na slobodný výber povolania a prípravu naň, ako aj právo vykonávať podnikateľskú činnosť a inú zárobkovú činnosť. Jednotlivé zákony však zároveň stanovujú podrobnosti výkonu určitých povolání.

Podľa zákona č. 73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbere v znení neskorších predpisov a zákona č. 200/1998 Z.z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov majú príslušníci ozbrojených zborov, ozbrojených síl, hasičského a záchranného zboru zakázané podnikat' (ďalej len „príslušníci“).

Cieľom predkladaného materiálu je prostredníctvom komparácie analyzovať ustanovenia právnych poriadkov vybraných európskych krajín za účelom zistenia možností podnikania príslušníkov v týchto krajinách. Prostredníctvom siete Európskeho Centra pre Parlamentný Výskum a Dokumentáciu bola naformulovaná modelová odpoveď z právneho prostredia Slovenskej republiky a zároveň boli dopytujúce krajiny konfrontované s otázkami, či môžu títo príslušníci podnikat', ak áno, ako formou (živnostník, spoločník, konateľ, akcionár atď.) a v akom rozsahu, prípadne, aby krajiny poskytli ďalšie doplňujúce informácie.

Svoje odpovede poskytlo Česko, Rakúsko, Grécko, Chorvátsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Litva, Maďarsko, Nemecko (Bundesrat, Bundestag), Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo.

1.1 Výsledky analýzy

Skúmanie zákonných podmienok pre výkon podnikateľských aktivít príslušníkov jednotlivých vybraných krajín EÚ prinieslo pridanú hodnotu tohto predkladaného materiálu v podobe zistení týkajúcich sa možností príslušníkov vykonávať druhé platené zamestnanie (sekundárnu zárobkovú činnosť, pridružené, doplnkové, vedľajšie zamestnanie atď.) popri výkone hlavnej štátnej služby, resp. popri plnení primárnych služobných povinností.

Jednotlivé krajiny možno na základe skúmania rozdeliť do viacerých skupín, kde rozhodujúcim faktorom boli zákonné podmienky, kedy príslušníci môžu/nemôžu podnikat', môžu/nemôžu byť

sekundárne zamestnaní, či je potrebný súhlas na výkon týchto činností, aké sú obmedzenia výkonu týchto činností, ktorých podskupín príslušníkov sa výkon týchto činností týka.

1. Prvý model tvorí skupina krajín, v ktorých sú príslušníci **oprávnení podnikat' s predchádzajúcim** písomným **súhlasom** zamestnávateľa (Česko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko, Švédsko)
2. Druhý model je tvorený krajinami, v ktorých **môžu príslušníci na základe súhlasu nadriadeného pracovať aj pre iného zamestnávateľa – sekundárne zamestnanie v súbehu s výkonom primárnej štátnej služby** (Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Švédsko, Veľká Británia). Výkon druhého zamestnania môže byť podmienený skutočnosťami:
  - a. Nesmie dochádzať ku konfliktu záujmov,
  - b. Nesmie byť ohrozený výkon primárnej štátnej služby,
  - c. Nesmie byť ohrozená nestrannosť, nezávislosť a predpoklady príslušníka pre výkon štátnej služby,
  - d. Nesmie byť ohrozená povest' ozbrojeného zboru,
  - e. Nesmie byť primárnemu zamestnávateľovi spôsobená ujma v dôsledku konkurencie,
  - f. Druhé zamestnanie je možné vykonávať len v zákonom stanovenom okruhu činností.
3. Tretiu skupinu tvoria krajiny, v ktorých príslušníci **nie sú oprávnení vykonávať ďalšie zamestnanie – doplnkovú činnosť** (Chorvátsko, Litva, Rumunsko)
4. Štvrtá skupina je tvorená krajinami, v ktorých **príslušníci nie sú oprávnení vykonávať podnikateľské aktivity a iné aktivity za účelom dosiahnutia zisku** (Grécko, Chorvátsko)
5. **Zmiešaný model** predstavuje Španielsko, v podmienkach ktorého príslušníci policajného zboru, hasičského zboru a ozbrojených síl nemôžu vykonávať ďalšie zamestnanie ani vo verejnej správe ani v súkromnom sektore, okrem prípadov kedy príslušníci ozbrojených síl môžu na základe splnenia zákonných podmienok vykonávať určitý druh činností v súkromnom sektore.

Vyššie uvedená klasifikácia sa opiera o základné, všeobecné ustanovenia právnych predpisov vybraných členských krajín EÚ, v prostredí ktorých sa v praxi aplikujú zákonné výnimky, napr. v podmienkach Chorvátska nesmú policajti vykonávať ďalšiu nezávislú odbornú činnosť, okrem prípadu, kedy takúto činnosť vykonáva za odplatu na základe písomného súhlasu v prospech právnickej osoby zriadenej Ministerstvom vnútra, v podmienkach Grécka nesmú príslušníci v aktívnej štátnej službe podnikat', okrem prípadov výkonu súkromnej lekárskej praxe, v podmienkach Poľska je umožnené podnikat' príslušníkom Vojenského spravodajstva a Vojenskej kontrarozvedky v prípade, kedy ich podnikanie vedie k napĺňaniu cieľov Vojenského spravodajstva a Vojenskej kontrarozvedky a iné. V dôsledku týchto skutočností je potrebné posudzovať funkčné modely vybraných krajín EÚ jednotlivo.

2. Prehľad vo vybraných krajinách

Česká republika

V zmysle § 303 zákona č. 262/2006 Sb. Zákonník práce¹ nemôžu byť príslušníci Polície Českej republiky, Ozbrojených síl Českej republiky, Väzenskej služby Českej republiky členmi riadiacich alebo kontrolných orgánov právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť; to neplatí, pokiaľ boli do takéhoto orgánu vyslaní zamestnávateľom, u ktorého vykonávajú štátnu službu, a v súvislosti s týmto členstvom nepoberajú odmenu od príslušnej právnickej osoby.

Vyššie uvedení príslušníci môžu podnikat' len s predchádzajúcim písomným súhlasom zamestnávateľa, u ktorého sú zamestnaní. Takéto obmedzenie sa nevzťahuje na činnosť vedeckú, pedagogickú, publicistickú, literárnu alebo umeleckú a na správu vlastného majetku.

Na dôvažok môžu príslušníci popri svojom zamestnaní v základom pracovnoprávnom pomere vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá je zhodná s predmetom činnosti zamestnávateľa, u ktorého sú zamestnaní, len s jeho predchádzajúcim písomným súhlasom.

Estónska republika

Zákon o štátnej službe stanovuje všeobecné podmienky výkonu štátnej služby. Pokiaľ predmetný zákon neustanovuje inak, štátny zamestnanec môže vykonávať tzv. pridruženú činnosť:

1. na základe pracovnej zmluvy,

---

¹ http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z262_2006_13

2. ak je na pozícií, do ktorej je zamestnanec volený alebo menovaný,
3. ako spoločník vo verejnej obchodnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným,
4. ako člen manažmentu alebo kontrolného orgánu právnickej osoby.

Menovací orgán zakáže čiastočnú alebo úplnú pridruženú činnosť pre štátnych zamestnancov v prípadoch, kedy množstvo alebo charakter práce narušuje bežný výkon pracovných povinností štátneho zamestnanca.

Táto všeobecná právna úprava sa vzťahuje aj na príslušníkov polície a pohraničnej stráže, záchranných zborov (vrátane hasičov), colnej správy a väzenskej stráže, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Osobitné právne predpisy stanovujú určité zákonné výnimky.

Podľa zákona o Bezpečnostných úradoch² (Estónska Vnútoraná Bezpečnostná Služba a Informačná Rada) štátny zamestnanec alebo zamestnanec bezpečnostných zborov nemôže pracovať pre iného zamestnávateľa s výnimkou, ak súhlas udelí vedúci úradu.

Podľa zákona o vojenskej službe³ nemôže byť príslušník ozbrojených síl v aktívnej službe spoločníkom vo verejnej obchodnej spoločnosti a v spoločnosti s ručením obmedzeným, byť členom manažmentu, kontrolného orgánu spoločnosti a nemôže ani ručiť svojim majetkom za záväzky obchodnej spoločnosti.

Príslušník v aktívnej službe však podľa zákona môže mať inú majetkovú účasť v spoločnosti s ručením obmedzeným (pohládavy), byť akcionárom obchodnej spoločnosti alebo vlastníť cenné papiere.

Príslušník v aktívnej službe sa môže podieľať na aktivitách neziskových organizácií mimo rámca plnenia svojich služobných povinností. Za uvedené má právo na odmenu.

Okrem všeobecných obmedzení uvedených v zákone o štátnej službe a osobitných obmedzení v zákonoch o bezpečnostných úradoch a o vojenskej službe stanovuje zákon o štátnej službe aj ďalšie obmedzenia pri výkone štátnej služby. Zamestnanec nesmie zarábať za doplnkové služby v oblasti totožnej s oblasťou výkonu štátnej služby. Tento zákaz sa nevzťahuje na činnosť v oblasti výskumu a vzdelávania vo vzdelávacom zariadení, ak úradník oznámil jeho vedľajšiu činnosť.

---

²<https://www.riigiteataja.ee/en/search/results?pealkiri=security+authorities&tekst=&valj1=&valj2=&valj3=&kehtivuseKuupaevKuupaev=03.01.2017>

³ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/523122016003/consolide>

Fínska republika

Na základe zákona o štátnej službe (759/1994) sú štátni zamestnanci oprávnení vykonávať vedľajšie zamestnanie, a to aj počas výkonu primárnej štátnej služby. Výkon takého zamestnania je však podmienený súhlasom relevantného orgánu verejnej moci.

Vedľajšie zamestnanie však nemôže ohroziť plnenie zamestnaneckých povinností, dôveru v nestranný výkon štátnej služby, ako aj spôsobiť ujmu zamestnávateľovi v dôsledku konkurencie.

Obdobná právna úprava sa vzťahuje aj na príslušníkov ozbrojených síl. O pracovnom čase, ktorý má príslušník ozbrojených síl stráviť vo vedľajšom zamestnaní pričom je tento čas určený pre hlavnú štátnu službu, rozhodne Veliteľstvo obrany.

Zákon o samospráve, ktorý upravuje postavenie hasičských a záchranných zborov, stanovuje podobné ustanovenia. Avšak, každý súhlas na vykonávanie vedľajšieho zamestnania sa posudzuje osobitne.

Francúzska republika

Kumulácia iných zárobkových aktivít s výkonom zamestnania vo verejnej správe je upravená *Všeobecným štatútom* (statut général), ktorý je upravený zákonom z 13 júla 1983. Tento štatút sa vzťahuje na zamestnancov vo verejnej správe (vrátane štátnej služby), pričom jasne stanovuje obmedzenia výkonu iných aktivít v spojení s výkonom štátnej služby. Za určitých podmienok však predpokladá kumuláciu výkonu štátnej služby s výkonom iných činností, a to na základe osobitného splnomocnenia – titul na výkon doplnkovej činnosti.

Osobitnú kategóriu tvoria príslušníci ozbrojených síl (ďalej len „vojaci“), príslušníci hasičského zboru (ďalej len „hasiči“) a príslušníci policajného zboru (ďalej len „policajti“), ktorých špecifické postavenie je dané v podmienkach Francúzska ich nutnosťou byť k dispozícii, zaisťovať obranu verejného poriadku a verejnej bezpečnosti a štatútom nosenia uniformy.

V zmysle čl. L. 4122-2 zákona o obrane vojaci vykonávajúci vojenskú činnosť nesmú vykonávať žiadnu profesionálnu zárobkovú činnosť akéhokoľvek druhu. Sú zakázané aj súkromné aktivity, hoci sú poskytované bezodplatne, a to:

- účasť na zisku z vedenia spoločností alebo združení,
- poskytovať konzultácie, príprava znaleckých posudkov a obhajoba verejne činných osôb v akomkoľvek súdnom spore, či už pred zahraničným alebo medzinárodným súdom,

okrem prípadov, kedy ide o verejne činnú osobu nepochádzajúcu z konkurenčného prostredia (vtedy to zákon dovoľuje).

V súlade s článkom L. 4122-5 zákona o obrane a na základe podmienok určených vyhláškou Štátnej rady, môžu vojaci vykonávať takú doplnkovú činnosť, ktorá je zlučiteľná s výkonom ich funkcie a nemá vplyv na ich výkon. Táto činnosť môže byť vykonávaná odplatne alebo bezodplatne, a to tak pre fyzické osoby, ako aj pre súkromné právnické osoby alebo verejnú organizáciu.

Článok L. 4122-25 zákona o obrane stanovuje, že za podmienok stanovených v článku L. 4122-2 zákona o obrane môžu vojaci kumulovať doplnkové činnosti popri ich hlavnej činnosti, za predpokladu, že tieto nemajú vplyv na výkon, nezávislosť a neutralitu vojenskej služby.

Výkon tvorivej duševnej činnosti sa vykonáva slobodne v súlade s ustanoveniami o autorských právach týkajúcich sa zamestnancov vo verejnej správe v zmysle článku L. 4121-2 zákonníka duševného vlastníctva.

Vyššie uvedené sa vzťahuje na:

- všetkých príslušníkov armády,
- niektoré hasičské jednotky zložené z vojakov (v Paríži "BSPP"- Skupina hasičského zboru/*Brigade des sapeurs-pompiers*, v Marseille námorní požiarníci/*marins pompiers* - jednotka vojnového l'odstva (*Marine nationale*),
- príslušníkov Národnej žandarmérie (*Gendarmerie nationale*). Národná žandarméria je zložená z vojakov, ktorí vykonávajú policajné misie rovnaké ako misie štátnej polície. Jej činnosť riadi ministerstvo vnútra.

Diverzifikácia hasičov vo Francúzsku je daná dvoma stupňami.

1. vojenský hasiči (*pompiers militaires*), na ktorých sa vzťahujú rovnaké ustanovenia ako na vojakov (viď vyššie).
2. krajský hasiči (*pompiers départementaux*), ktorých činnosť a povinnosti sú riadené krajskými radami (*conseils départementaux*), ktoré spravujú každý zo 100 francúzskych departementov/krajov.

Krajský hasiči sa delia na:

- Krajských hasičov z povolania ako príslušníci územnej verejnej služby,
- dobrovoľných hasičov (počet hodín výkonu služby je stanovený v pracovnej zmluve).

Príslušníci oboch kategórií môžu kumulovať výkon služby vo verejnom sektore s inou prácou, v súlade s vyhláškou č. 2007-658 z 2. mája 2007⁴, týkajúcou sa kumulácie činností verejných činiteľov a pracovníkov v štátnych priemyselných zariadeniach.

Článok 2 tejto vyhlášky stanovuje výpočet doplnkových činností, ktorých výkon je povolený v súbehu s výkonom hasičskej služby: príprava znaleckého posudku a poskytovanie poradenstva, pokiaľ toto nie je v rozpore so záujmami príslušníka; vzdelávacie aktivity, športová alebo kultúrna činnosť, poľnohospodárska činnosť.

Článok 4 tejto vyhlášky podriaďuje kumuláciu doplnkovej činnosti vydaniu povolenia nadriadeného orgánu hasiča so zreteľom na posúdenie, že navrhovaná doplnková činnosť neovplyvní normálny chod, nezávislosť a neutralitu výkonu hasičskej služby.

V prípade príslušníkov polície zákon predpokladá rovnakú situáciu ako v prípade vojakov a hasičov. To znamená, že kumulácia výkonu policajnej služby a doplnkovej činnosti je povolená len na určitý okruh činností a zároveň podmienená schválením nadriadeného orgánu.

Helénska republika

V zmysle gréckeho právneho poriadku existuje pre členov ozbrojených síl a členov hasičských a záchranných zložiek zákaz vykonávať podnikateľské aktivity a iné aktivity za účelom dosiahnutia zisku.

Toto neplatí, ak je takáto činnosť dovolená na základe povolenia vydaného Ministerstvom obrany a len v prípadoch:

- súkromnej lekárskej starostlivosti (doktori, zubári, veterinári) počas dní kedy nevykonávajú štátnu službu príslušníka ozbrojených síl,
- vedenia orchestra alebo účasť v súkromnom orchestri za odmenu pokiaľ je osoba v uniforme, ktorú využíva Posádková hudba ozbrojených síl,
- Vykonávania vzdelávacej činnosti na súkromných školách a vzdelávacích inštitúciách.

Holandské kráľovstvo

V Holandsku neexistuje žiadny právny predpis, ktorý by zakazoval príslušníkom armády, polície, hasičských a záchranných zložiek mať druhé zamestnanie. Avšak v každom prípade

---

⁴ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000649834>

musí byť takáto aktivita schválená. Podmienkou schválenia je povaha druhého zamestnania, ktoré nesmie byť v rozpore s hlavným zamestnaním a tiež s výkonom hlavnej štátnej služby.

Avšak príslušníci ozbrojených a záchranných zborov majú povinnosť ohlásiť tie vedľajšie podnikateľské aktivity, ktoré môžu mať vplyv na povinnosti vyplývajúce z plnenia povinností v hlavnej štátnej službe. Vedľajšími činnosťami sú také aktivity, ktoré nie sú uvedené v náplni práce príslušníka zboru.

Chorvátska republika

Na základe článku 37 Zákona o policajnom zbore nesmie príslušník polície vykonávať nezávislú zárobkovú činnosť, odbornú činnosť alebo poskytovať služby akejkoľvek právnickej alebo fyzickej osobe.

Na základe písomného súhlasu Ministra vnútra alebo osoby ním splnomocnenej môže policajt mimo svojho pracovného času nezávisle vykonávať jedine také zamestnanie pre právnické osoby zriadené Ministerstvom vnútra, ktorého aktivity neovplyvnia riadny výkon jeho služobných úloh.

Pre členov záchranných a hasičských zborov, ktorí sú štátnymi zamestnancami, existujú obmedzenia pri vykonávaní podnikateľskej alebo inej zárobkovej činnosti.

Štátnemu zamestnancovi nie je dovolené zriadiť si živnosť alebo vytvoriť obchodnú spoločnosť alebo inú právnickú osobu na výkon činnosti v oblasti, v ktorej vykonáva štátnu službu alebo v oblasti spojenej s aktivitami, ktorých kontrola spadá pod príslušnosť orgánu, v ktorom je zamestnaný.

Avšak štátny zamestnanec môže mimo svojich pracovných hodín a s predchádzajúcim súhlasom riaditeľa štátneho úradu vykonávať úlohy alebo poskytovať služby právnickej osobe alebo fyzickej osobe za predpokladu, že úrad, ktorého je zamestnancom, nekontroluje takéto aktivity alebo nedohliada nad činnosťou právnických a fyzických osôb pričom nevznikne konflikt záujmov alebo prekážka na riadne plnenie jeho bežných úloh a nepoškodí tým povest' štátnej služby, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Takýto súhlas sa nevyžaduje, ak ide o publikáciu odborných článkov alebo iných diel chránených autorským zákonom, alebo ak ide o dočasnú pedagogickú činnosť pri výučbe na seminároch alebo pri poskytovaní osobných konzultácií.

Na základe zákona o službe v ozbrojených silách Chorvátskej republiky aktívny príslušník ozbrojených síl nemôže vykonávať podnikateľskú činnosť alebo inú zárobkovú činnosť. To neplatí, ak mu je udelený súhlas na výkon činnosti spočívajúcej vo výkone práce pre inú

právnickú osobu, v prípade, kedy nedochádza ku konfliktu záujmu pri výkone štátnej služby príslušníka ozbrojených síl.

Ustanovenia o zákaze výkonu ďalších činností sa nevzťahujú na umeleckú, vedeckú alebo duševnú činnosť, ktorá je odlišná od výkonu štátnej služby.

Litovská republika

V Litve existujú podobné, ale nie rovnaké obmedzenia v prípade členov armádnych zložiek v aktívnej službe a tiež ostatných zložiek (polícia, hasičské a záchranné zbory) a štátnych zamestnancov.

Vo všeobecnosti nie je členom armádnych zložiek povolené mať druhé platené zamestnanie okrem určitých zákonných výnimiek. V zmysle zákona o organizácii národného obranného systému a vojenskej služby môžu príslušníci armádnych zložiek vykonávať iba pedagogickú a tvorivú duševnú činnosť (ako samostatne zárobkovo činná osoba, voľný umelec, na základe pracovnej zmluvy). Na výkon týchto činností sa vyžaduje povolenie od Ministerstva obrany alebo od oprávneného zástupcu ministra. Všetky ostatné aktivity a výkon práce sú zakázané.

Na základe zákona o pôsobnosti vnútornej služby je príslušníkom informačnej služby zakázané vykonávať určitý druh ďalšieho zamestnania. Príslušníci nemôžu byť zamestnaní v spoločnostiach a organizáciách, dostávať plat za ich prácu, ktorá by mohla byť v konflikte záujmov, vytvoriť podmienky na ich osobné obohatenie či znevažovanie štátnej služby. Zakázané je taktiež pracovať v spoločnostiach a organizáciách, vo vzťahu ku ktorým majú nadradené postavenie, vykonávajú dohľad, sú oprávnené robiť rozhodnutia, prípadne ak by na základe iných skutočností bolo ich ďalšie zamestnanie v rozpore s výkonom ich hlavnej štátnej služby.

Maďarská republika

V zmysle maďarskej právnej úpravy sa armáda, polícia a hasičský zbor riadi rovnakými pravidlami. Podľa zákona CCV z roku 2012 o postavení príslušníkov ozbrojených síl a zákona CCIII z roku 2015 o postavení príslušníkov ozbrojených zborov môžu tie zložky uskutočňovať iné zárobkové zamestnanie len s povolením vedúceho, okrem prípadov, ak ide o činnosť: vedeckú, výskumnú, umeleckú, športovú. Ďalej ak činnosť spadá do oblasti chránenej autorským právom, editorské aktivity a dobrovoľníctvo vo verejnom záujme. Účasť na týchto aktivitách musí byť ohlásená len v prípade, že majú dopad na výkon štátnej služby alebo na pracovný čas.

Nemecká spolková republika

Právna úprava postavenia príslušníkov polície a príslušníkov hasičského zboru patrí v Nemecku do pôsobnosti spolkových krajov. Vzhľadom na túto skutočnosť sa jednotlivé právne úpravy postavenia príslušníkov v rámci 16 spolkových krajov líšia, no všeobecné ustanovenia zostávajú podobné.

Príslušníci polície a profesionálni príslušníci hasičských zborov sú v zmysle zákona o štátnej službe v príslušných spolkových krajoch štátnymi zamestnancami.

Týmto štátnym zamestnancom dovoľuje právny poriadok vykonávať popri hlavnej štátnej službe aj druhé zamestnanie. Nadobudnutie druhého zamestnania je podmienené súhlasom zamestnávateľa, pričom súhlas nemožno udeliť, ak druhé zamestnanie:

- Vyvolá konflikt záujmov štátneho zamestnanca s jeho služobnými povinnosťami,
- Ovplyvňuje neutralitu a nestrannosť štátneho zamestnanca,
- Môže vyústiť do značného obmedzenia v možnostiach konania štátneho zamestnanca v jeho úradnej moci,
- Môže negatívne pôsobiť na povest' štátnej služby.⁵

Federálny zákon o štátnej službe definuje práva a povinnosti federálnych štátnych zamestnancov. Na účely tejto analýzy sú týmito v zmysle zákona:

- Príslušníci federálnej polície,
- Príslušníci federálnej informačnej služby,
- Príslušníci federálneho úradu na ochranu ústavnosti,
- Príslušníci colnej správy.

Zákon priznáva vyššie uvedeným príslušníkom možnosť vykonávať druhé zamestnanie alebo viesť podnikateľské aktivity súbežne s výkonom hlavnej štátnej služby.

V prípade druhého zamestnania sa vyžaduje povolenie – autorizácia najvyššieho správneho orgánu pred začiatkom výkonu tohto zamestnania, pričom sa povolenie udeľuje na dobu najviac 5 rokov. Zákonom stanovené ustanovenia na nevydanie povolenia sa aplikujú v prípadoch, ak druhé zamestnanie:

- Svojou povahou a rozsahom môže zabraňovať v plnení povinností zamestnanca a v riadnom výkone hlavnej štátnej služby,

---

⁵ Zákon o štátnej službe Spolkovej krajiny Severné Porýnie Vestfálsko.

- Vyvolá konflikt záujmov štátneho zamestnanca s jeho služobnými povinnosťami, resp. nastane konflikt záujmov úradov vo veci, pre ktoré príslušník pracuje,
- Ovplyvňuje neutralitu a nestrannosť štátneho zamestnanca,
- Môže negatívne pôsobiť na povesť štátnej služby.

Zákon stanovuje aj výnimky, v rámci ktorých sa nevyžaduje súhlas. Ide najmä o prípady pri správe vlastného majetku, vedeckej, umeleckej a tvorivej duševnej činnosti, participácia v odborových organizáciách.

Podľa zákona o postavení príslušníkov ozbrojených síl sú nemeckí vojaci (Bundeswehr) oprávnení viesť podnikateľské aktivity. Zákon tieto aktivity pomenúva ako „vedľajšie činnosti“. Na výkon týchto vedľajších aktivít sa vyžaduje povolenie. Povolenie nie je možné vydať, ak:

- Rozsah vedľajších aktivít ohrozuje riadny výkon služobných povinností,
- Vedľajšie aktivity zakladajú konflikt záujmov vojaka, nastane konflikt záujmu v oblasti pôsobnosti jednotky vojaka a vedľajšej aktivity,
- Môže dôjsť k ovplyvneniu neutrality a nestrannosti vojaka a viesť k strate jeho schopností.

Zákon stanovuje ďalšie podmienky, za ktorých je možno vykonávať vedľajšie aktivity:

- Možno ich vykonávať len mimo služby vojaka,
- V prípade druhého zamestnania nebude jeho pracovný čas presahovať 8 hodín týždenne,
- Príjem z vedľajšej aktivity nebude presahovať 40 % ročného príjmu vojaka podľa príslušnej platovej triedy,
- Vedľajšiu aktivitu je možné vykonávať len mimo pracovného času štátnej služby, okrem prípadu, kedy je vedľajšia aktivita vykonávaná ako doplnujúca k štátnej službe, a to na základe povolenia,
- Na základe dodatočného povolenia a za odplatu môže vojak vykonávať vedľajšie aktivity za použitia materiálneho a personálneho vybavenia armády.

Všetky vyššie uvedené povolenia vydáva Federálne ministerstvo obrany.

Poľská republika

V zmysle právnej úpravy Poľska príslušníci ozbrojených síl a zborov v zásade nemôžu vykonávať podnikateľské ani iné zárobkové aktivity. Takéto činnosti môžu vykonávať len po splnení špecifických podmienok a po získaní povolenia od príslušného nadriadeného.

Na účely tejto analýzy sú v zmysle právnej úpravy Poľska príslušníkmi ozbrojených síl a zborov:

- príslušníci Polície,
- príslušníci Väzenskej stráže,
- príslušníci Vnútornej bezpečnostnej agentúry,
- príslušníci Centrálného protikorupčného úradu,
- príslušníci Vojenskej spravodajskej služby,
- príslušníci Vojenskej kontrarozviedky,
- príslušníci Štátnej protipožiarnej služby,
- príslušníci Pohraničnej stráže,
- príslušníci Úradu na ochranu vlády,
- príslušníci Colnej služby,
- príslušníci Národného bezpečnostného úradu,
- colní úradníci,
- profesionálni vojaci.

Vzhľadom na podobnosť zákonných ustanovení v prípade všetkých vyššie uvedených príslušníkov ozbrojených síl a zborov sa predmetná interpretácia podmienok opiera o právne normy týkajúce sa príslušníkov polície (colní úradníci, príslušníci Väzenskej stráže, príslušníci Pohraničnej stráže, príslušníci Úradu na ochranu vlády, príslušníci Štátnej protipožiarnej služby).

Na základe vyhlášky Ministra vnútra zo 17. júla 2007 príslušník polície v zásade nemôže začať vykonávať iné platené zamestnanie mimo služby v policajnom zbore bez písomného súhlasu nadriadeného. Zároveň nemôže vykonávať ďalšie zamestnanie, ktoré by svojou povahou podkopávalo dôveru v políciu.

Na výkon ďalšieho zamestnania musí policajt predložiť žiadosť, ktorej náležitosti sú: meno a adresa subjektu, v rámci ktorého chce vykonávať platené zamestnanie, povahu takejto činnosti a očakávané povinnosti, v akom časovom rozmedzí a kde bude vykonávať takúto činnosť.

Povolenie na vykonávanie ďalšej platenej práce mimo služby je udelené na základe toho, či takáto aktivita nesťažuje plnenie povinností vyplývajúcich zo zákona, nepoškodí povest' štátnej služby, nezníži dôveru v nestrannosť policajta a či je kompatibilná so záujmami štátnej služby a jej úlohami.

Okrem vyššie uvedeného stanovuje právny poriadok aj ďalšie obmedzenia vo vzťahu k príslušníkom Vojenského spravodajstva a príslušníci Vojenskej kontrarozviedky, ktorí po nástupe do výkonu služby nemôžu:

- byť členmi správnych rád a kontrolných orgánov v obchodných spoločnostiach a družstvách (okrem bytových družstiev),
- byť členmi správnych rád nadácií vykonávajúcich obchodnú činnosť,
- vlastniť viac než 10% podiel v obchodných spoločnostiach,
- vykonávať vlastnú obchodnú činnosť alebo vykonávať obchodnú činnosť s inými osobami.

Príslušníci Vojského spravodajstva a príslušníci Vojskej kontrarozvedky môžu vykonávať podnikateľské aktivity pod podmienkou, že ich podnikanie vedie k plneniu cieľov Vojského spravodajstva a Vojskej kontrarozvedky na základe odôvodneného posúdenia národnej bezpečnosti a súhlasu predsedu vlády (vzťahuje sa aj na príslušníkov Centrálného protikorupčného úradu a Vnútornej bezpečnostnej agentúry).

Na základe zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov títo nie sú oprávnení vykonávať podnikateľské aktivity ani iné zárobkové činnosti mimo ozbrojených síl. Povoľenie možno profesionálnym vojacom udeliť, ak takáto aktivita nesťažuje plnenie povinností vyplývajúcich zo zákona, nepoškodí povest' štátnej služby a bude mať vplyv na zvyšovanie ich kvalifikácie. Predmet podnikania nemôže zahŕňať veci určené na činnosť vojenských jednotiek.

Portugalská republika

V zmysle zákona č. 90/2015 o postavení príslušníkov ozbrojených síl nemôžu títo príslušníci vykonávať ďalšie aktivity, ktoré nie sú kompatibilné s ich vojenskou hodnosťou, s náležitým vojenským správaním alebo ohrozujú dôstojnosť príslušníka ozbrojených síl v očiach ozbrojených síl alebo verejnosti.

Výkon ďalšieho zamestnania je však možný po predchádzajúcom súhlase náčelníka štábu.

V právnom poriadku Portugalska sa na všetkých zamestnancov verejnej správy (vrátane štátnej služby) vzťahujú ustanovenia zákona č. 35/2015 Všeobecný zákonník zamestnancov verejnej správy, ktorý obmedzuje výkon ďalšieho zamestnania, nakoľko výkon zamestnania vo verejnej správe je vykonávaný výlučne na jedinečnom postavení.

§ 21 a § 22 predmetného zákona rozlišuje kumuláciu výkonu vo verejnej správe s ďalším výkonom vo verejnej správe a kumuláciu výkonu vo verejnej správe s aktivitami v súkromnej sfére.

V prípade súbehu výkonu vo verejnej správe a aktivít v súkromnom sektore nie je možné kombinovať výkon vo verejnej správe s činnosťou vykonávanou ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo zamestnanec s nárokom na odmenu alebo bez odmeny, pokiaľ je druhá aktivita

obdobná alebo v rozpore s výkonom vo verejnej správe, neohrozí objektivitu, nestrannosť a zákonom chránené práva a záujmy občanov.

Vyššie uvedené všeobecné podmienky sa vzťahujú aj na príslušníkov policajného zboru, colnej správy a väzenskej stráže.

Rakúska republika

Záležitosti vzťahujúce sa na podnikateľskú činnosť alebo iné zárobkové aktivity spolkových štátnych zamestnancov sú regulované právnymi normami obsiahnutými v § 56 Zákona o štátnej službe z roku 1979 a § 5 Zákona o zamestnaní z roku 1948. Právny poriadok v zásade dovoľuje spolkovým štátnym zamestnancom vykonávať okrem hlavnej aj vedľajšiu pracovnú činnosť (ďalej ako „ďalšie zamestnanie“).

Akákoľvek činnosť (*živnostenské podnikanie alebo závislá pracovná činnosť na základe pracovnej zmluvy*), ktorú vykonáva zamestnanec mimo rámca pracovnej zmluvy je považovaná za ďalšie zamestnanie. Avšak zamestnanec nesmie vykonávať také zamestnanie, ktoré by mu bránilo vo výkone služobných povinností a vytváralo dojem predpojatosti alebo ohrozenia služobného záujmu. Akékoľvek ďalšie zárobkové zamestnanie alebo jeho zmenu je zamestnanec povinný hlásiť na príslušnom služobnom úrade. V zmysle rakúskej právnej úpravy ide o zárobkové zamestnanie vtedy, ak slúži na dosiahnutie zisku v peňažnej forme alebo vo forme získania tovaru.

O zákaze ďalšieho zamestnania alebo zárobkovej činnosti rozhoduje príslušný služobný úrad po predchádzajúcom oznámení zamestnanca pred začatím ďalšieho takého zamestnania. V prípade, že služobný úrad rozhodne o neprípustnosti ďalšieho zamestnania, je toto oznámené zamestnancovi. Následne nebude zamestnanec túto činnosť vykonávať.

Vyššie uvedený postup sa aplikuje ako na civilných zamestnancov, tak aj na príslušníkov ozbrojených síl⁶.

Príslušný spolkový minister môže svojim rozhodnutím regulovať otázku prípustnosti, resp. neprípustnosti ďalšieho zamestnania. Spolkový minister obrany a športu tak urobí vždy, pokiaľ ide o zamestnancov v oblasti informačných služieb, verejného obstarávania a udeľovania grantových prostriedkov v oblasti športu.

---

⁶ Odpoveď v rámci ECPRD bola poskytnutá Spolkovým ministerstvom obrany a športu.

Rumunsko

V zmysle zákona č. 80/1995 o postavení príslušníkov ozbrojených síl je týmto zakázané vykonávať funkcie odlišné od tých, ktoré sú im pridelené. To neplatí ak dochádza k prekryvaniu funkcii na základe zákona v spojení s nariadením Ministra národnej obrany.

Slovinská republika

Zákon o obrane predstavuje základný predpis, ktorý určuje rozsah pôsobností príslušníkov ozbrojených síl a príslušníkov hasičského zboru (ďalej len „príslušníci“).

Podľa § 91 zákona o obrane príslušníci nemôžu vykonávať prácu, ktorá by im bránila vo výkone vojenskej služby alebo inej služby, ktorá by mohla ohroziť povest' Ministerstva obrany. Rovnako nemôžu vykonávať prácu nezlučiteľnú s činnosťou Ministerstva obrany. Príslušníci ozbrojených síl môžu na základe písomného súhlasu Ministra obrany vykonávať podobnú alebo rovnakú prácu, ako vykonávajú počas svojej služby, v akomkoľvek orgáne, organizácii alebo spoločnosti. Príslušníci takýto súhlas ministra nepotrebujú, ak ide o prácu výskumnú, pedagogickú, publikačnú alebo inú neprofesionálnu prácu v kultúrnych, hereckých, športových, humanitárnych kluboch a organizáciách.

Interný predpis Ministerstva obrany špecifikuje, aké aktivity príslušníci ozbrojených síl vykonávať nemôžu:

- pracovať v zahraničí,
- pracovať v realitnej kancelárii alebo poskytovať služby,
- predávať a uskutočňovať činnosti súvisiace s predajom alebo servisom vojenských zbraní alebo vybavenia, ako aj uskutočňovať iné činnosti financované zo zdrojov určených na obranu a výstavbu dôležitých vojenských zariadení,
- pracovať v poisťovniach alebo vykonávať činnosť zameranú na poskytovanie poisťných zmlúv,
- prevádzkovať podomový predaj,
- pracovať v súkromných bezpečnostných agentúrach alebo pracovať ako súkromný detektív,
- pracovať ako ochranka na verejných zhromaždeniach a v rôznych iných zariadeniach,
- pracovať ako ochranka pri prevoze hotovosti a iných cenných predmetov.

Profesionálni hasiči sú zamestnancami profesionálnych hasičských jednotiek alebo vykonávajú služobné povinnosti v priemyselných zariadeniach alebo v iných organizáciách.

Na ich práva a povinnosti sa okrem zákona o obrane vzťahuje rovnaká právna úprava ako na štátnych zamestnancov, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Profesionálni hasiči sú oprávnení vykonávať ďalšiu zárobkovú činnosť mimo riadneho pracovného času, a to na základe súhlasu ich zamestnávateľa.

Španielske kráľovstvo

Zákon č. 53/1984 o nezlučiteľnosti funkcií stanovuje podmienky, kedy sú zamestnanci verejnej správy oprávnení vykonávať popri svojom zamestnaní aj ďalšie úlohy, a to buď vo verejnom sektore alebo v súkromnom sektore.

Zamestnanci vo verejnej správe v rozsahu zákona o nezlučiteľnosti funkcií vo verejnej správe nemôžu vykonávať ďalšie zamestnanie, ktoré nespadá pod ich služobné povinnosti, s výnimkou prípadov uvedených týmto zákonom.

Pokiaľ ide o ďalšie zamestnanie v súkromnom sektore, tak všeobecne platí, že zamestnanci verejnej správy takého zamestnanie vykonávať nemôžu. Rovnako nemôžu vykonávať súkromné aktivity, vrátane tých, ktoré sú odbornej povahy, či už vo svojom vlastnom mene alebo v závislej práci pre právnické osoby alebo fyzické osoby.

Na príslušníkov hasičských zborov sa tiež aplikujú ustanovenia zákona 53/1984 o nezlučiteľnosti funkcií vo verejnej správe.

Na príslušníkov polície sa vzťahujú ustanovenia o štátnych zamestnancoch s niektorými odlišnosťami.

Na príslušníkov ozbrojených síl sa uplatňuje Kráľovský dekrét 517/1986, ktorý uvádza, že príslušníci nemôžu vykonávať iné zamestnanie v oblasti verejnej správy. Dekrét ďalej stanovuje, že príslušníci ozbrojených síl nie sú oprávnení vykonávať ďalšie aktivity ani v súkromnom sektore.

Príslušníci ozbrojených síl môžu po splnení zákonných podmienok vykonávať pedagogickú činnosť na univerzite v rozsahu čiastočného úväzku, a to len na dobu určitú. V žiadnom prípade to však nemôže ohroziť plnenie služobných povinností.

Ďalšie zamestnanie vo verejnej správe je zakázané, pokiaľ však ide o zamestnanie v súkromnom sektore, tak je prípustné pokiaľ nejde o prípady, ktoré zakazuje článok 8 Kráľovského dekrétu 517/1986, podľa ktorého príslušníci ozbrojených síl nemôžu:

- byť zamestnaní v súkromnom sektore ako živnostník, vykonávať závislú činnosť alebo inak zasahovať do výkonu verejnej správy,

- byť členom správnych rád alebo dozorných orgánov súkromných obchodných spoločností alebo iných právnických osôb, ak ich pôsobnosť súvisí s aktivitami rezortu, oddelenia alebo subjektu, pre ktoré príslušník ozbrojených síl pracuje,
- Vlastniť podiel väčší ako 10% v obchodných spoločnostiach uvedených vyššie.

Okrem uvedeného nemôžu príslušníci ozbrojených síl vykonávať akékoľvek zamestnanie v súkromnom sektore, ktorého pracovný čas presahuje 20 hodín týždenne.

Švédske kráľovstvo

Príslušníci ozbrojených síl, policajného zboru a hasičského zboru môžu vykonávať aj ďalšie zamestnanie resp. vykonávať inú zárobkovú činnosť, ale právny poriadok Švédska stanovuje viaceré výnimky. V zmysle zákona č. 260/1994 o zamestnancoch vo verejnej správe sa na všetkých štátnych zamestnancov uplatňujú rovnaké pravidlá.

Podľa § 7 predmetného zákona nemôže žiadny štátny zamestnanec vykonávať prácu, ktorá môže ohroziť jeho nestrannosť, brániť mu v jeho služobných povinnostiach alebo ohroziť dobrú povesť orgánov verejnej správy.

V rámci ďalšieho zamestnania príslušníkov ozbrojených síl zákon definuje ďalšie tri podmienky, kedy títo príslušníci nemôžu vykonávať ďalšie zamestnanie:

- V prípade narušenia dôvery v ozbrojené sily,
- V prípade bráneniu riadnemu výkonu služobných povinností,
- V prípade konkurenčných aktivít proti ozbrojeným silám.

Príslušníci hasičských a záchranárskych zborov sú obecnými zamestnancami a taktiež podliehajú všeobecným ustanoveniam zákona o zamestnancoch vo verejnej správe.

Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska

Právny poriadok Spojeného kráľovstva neobsahuje žiadny právny predpis zakazujúci príslušníkom ozbrojených síl, polície, väzenskej stráže alebo hasičských zborov výkon ďalšieho zamestnania. Avšak vo všetkých prípadoch sa podmieňuje výkon ďalšieho zamestnania udelením súhlasu. Udelenie takéhoto súhlasu závisí od povahy ďalšieho zamestnania, resp. či nie je v rozpore s hlavným pracovným pomerom alebo s povestou štátnej služby.

3. Záver

Záverom možno konštatovať, že sa na území EÚ vyskytujú viaceré funkčné modely podnikateľských aktivít a iných zárobkových činností príslušníkov ozbrojených zborov, ozbrojených síl, hasičského a záchranného zboru (ďalej len „príslušníci“) vykonávaných v súbehu s výkonom štátnej služby.

Nie je možné jednoznačne určiť, ktorý model možno považovať za ideálny, nakoľko je výkon iných zárobkových aktivít zvyčajne podmienený zákonom stanovenými obmedzeniami, resp. splnením mnohých povinností. V zmysle poskytnutého prehľadu ustanovení právnych noriem vybraných krajín je najrozšírenejší model, kedy sú štátni zamestnanci vrátane príslušníkov oprávnení vykonávať ďalšie zamestnanie v súbehu s výkonom primárnej štátnej služby. Okrem tohto modelu sa prierezovo vyskytujú ďalšie uvedené v kapitole 1.1.

Žiaľ, právna úprava jednotlivých krajín je diverzifikovaná do takej miery, kedy nie je možno súhrnne analyticky predložiť jednotný záver. Mnohé právne úpravy odkazujú na všeobecné ustanovenia zákonníka práce, zákona o štátnej službe, zákona o nezlučiteľnosti funkcií, či zákona o zamestnancoch vo verejnej správe, ktoré definujú práva a povinnosti štátnych úradníkov, a ktoré sa vzťahujú v určitých prípadoch aj na príslušníkov. Vo viacerých krajinách však existujú osobitné právne predpisy upravujúce práva a povinnosti príslušníkov v oblasti výkonu ďalších zamestnaní a podnikateľských aktivít a tieto to do značnej miery modifikujú.

Zo všeobecného hľadiska je ale možné stanoviť, že príslušníci majú v zásade zákonom dovolené vykonávať ďalšie aktivity za zákonom stanovených podmienok.

Zdroj:

Odpovede krajín siete Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu č. 3236.

Bratislava, 9. januára 2017